

Weidevogels monitoring Polderpark Oostpolder 2014-2016

verslag, conclusies en aanbevelingen 2014

Komen er wel broedende weidevogels voor in het park en heeft het daarom zin om het vlonder pad af te sluiten in het broedseizoen?

Inleiding

Sinds 2013 heeft de gemeente Gouda er een nieuw wandel-fiets en recreatiegebied bij, nl. het Polderpark Oostpolder gelegen aan de westkant van Gouda langs de Gouwe vlak bij het Weegje. Op fraaie informatieborden is aangegeven dat bezoekers kunnen genieten van het open waterrijke polderlandschap en de natuur, waaronder speciaal genoemd weidevogels, amfibieën en reptielen. Er wordt begrip gevraagd voor het afsluiten van het vlonder pad dat door een deel van de polder loopt tijdens het weidevogel broedseizoen van 1 maart tot 1 juli. Het betreft n.l. beschermde grutto's, Kieviten en tureluurs, weidevogels die de laatste 10 jaar schrikbarend achteruit zijn gegaan, in Zuid Holland, zelfs veel meer dan 50 %.

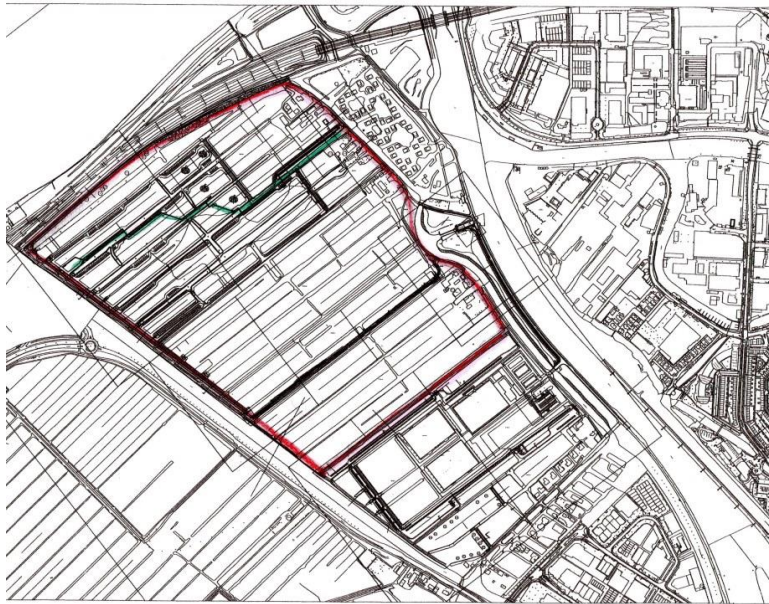
Maar zijn er wel broedende weide vogels en heeft het afsluiten dus wel zin?

Door de Gemeente Gouda is daarom de KNNV afd. Gouda e.o. en het IVN IJssel en Gouwe gevraagd gedurende een periode van 3 jaar na te gaan hoeveel broedparen weidevogels er voorkomen.

Onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd door de weidevogelwerkgroep van de KNNV samen met vrijwilligers van het IVN. De tellers van de KNNV waren Ries van Vliet (hoofdteller), Annemarie van Putten en Elly Meindert . De tellers van het IVN waren Ton van Rossum en Ru Klei. Als adviseur is opgetreden Aletta van der Zijden. Zij is de

voormalige coördinator weidevogelbeheer van het Landschapsbeheer Zuid Holland.
Op 13 maart heeft zij met de tellers op het betreffende terrein een verkenning uitgevoerd.

telgebied rood omlijnd, vlonderpad groen

De monitoring is uitgevoerd volgens de methode die door SOVON wordt aanbevolen.
In het veld zijn 5 tellingen uitgevoerd:

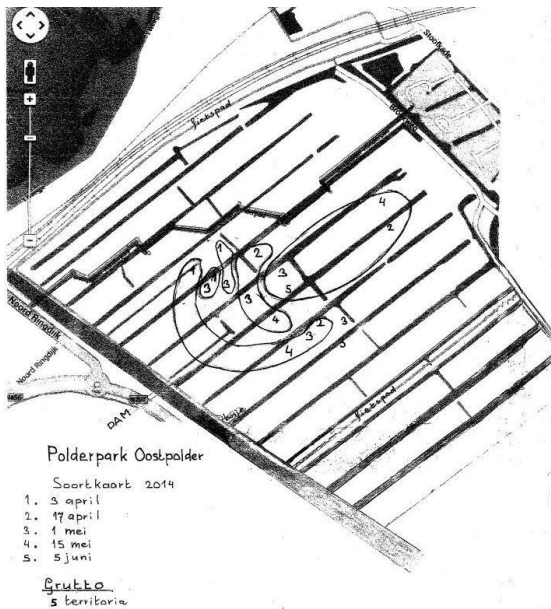
- 1^e telling 3 april
- 2^e telling 17 april
- 3^e telling 1 mei
- 4^e telling 15 mei
- 5^e telling 5 juni

Tijdens deze 5 bezoeken aan het telgebied, verspreid over het broedseizoen, werden de waarnemingen ingetekend op een veldkaart. Voor elk bezoek werd een nieuwe veldkaart gebruikt. Alleen geldige waarnemingen werden op de veldkaart ingetekend. Zo is bij de Scholekster de waarneming van een enkele vogel niet geldig. Op deze regel is een uitzondering. Bij de Kievit en de Grutto zijn waarnemingen van alarmerende ouderparen (met kuikens in de nabijheid) in verband met mogelijke verplaatsingen niet geldig voor de telling van territoria. Ze worden echter wel ingetekend op de veldkaart voor het tellen van ouderparen (op de soortkaart aangegeven met zwarte stip).

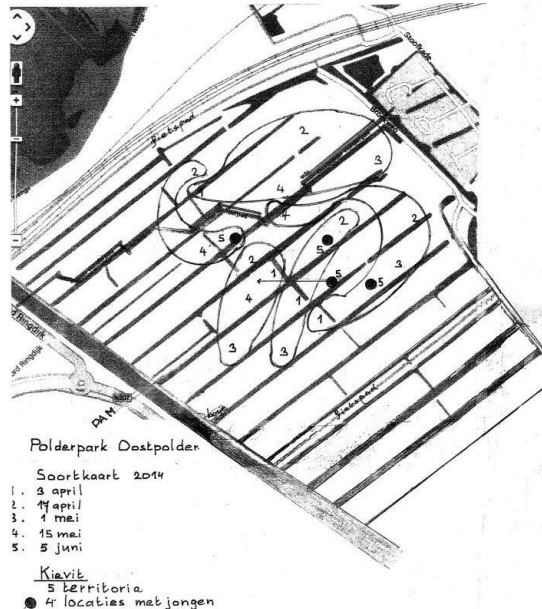
Resultaten

In het telgebied zijn de volgende territoria waargenomen:

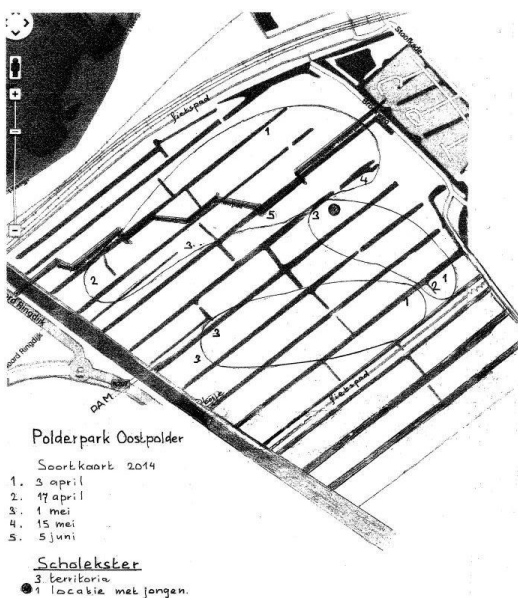
- Grutto 5 territoria (zie soortkaart 1)
- Kievit 5 territoria (zie soortkaart 2)
- Scholekster 3 territoria (zie soortkaart 3)
- Tureluur 3 territoria (zie soortkaart 4)
- Slobeend 1 territorium (zie soortkaart 5)

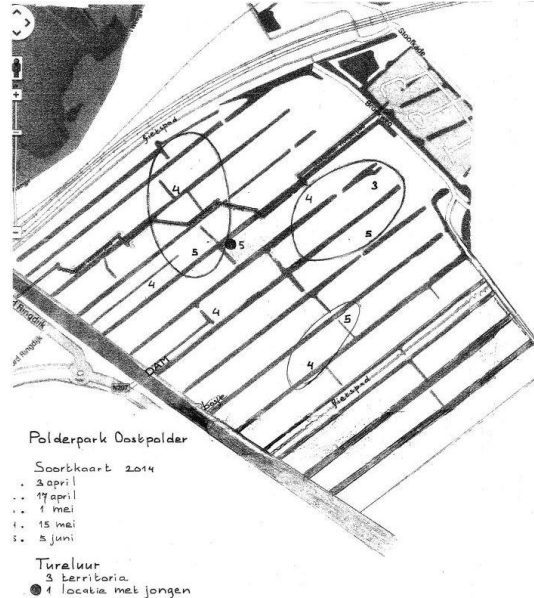
soortkaart 1 Grutto

soortkaart 2 Kievit

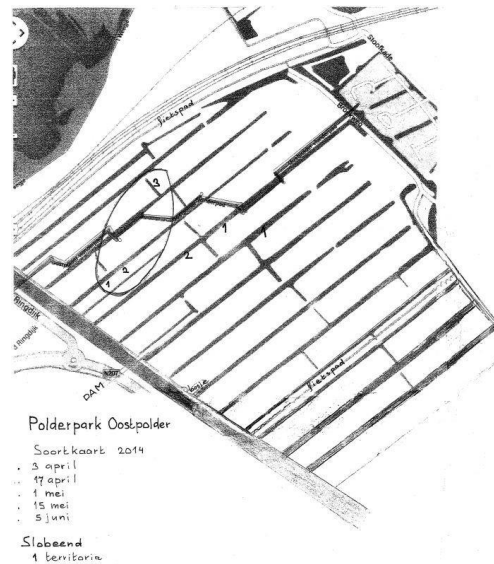
Soortkaart 3 Scholekster

soortkaart 4 Tureluur

Andere vogels die werden waargenomen tijdens de monitoring

- een paartje bruine kiekendief aan de Noordzijde van het polderpark
- een stel witte kwikstaarten met jongen
- een watersnip
- veel grauwe ganzen en brand ganzen aan de noord- en zijde van het Polderpark

soortkaart 5 Slobeend

Conclusies

De resultaten laten zien dat er wel degelijk in het laatste stukje niet verveend veenweidegebied tussen Gouda en Rotterdam nog steeds tureluurs, grutto's, kieviten en een slobeend broeden. Natuurlijk halen de aantallen bij lange na niet die van vóór de aanleg van het sportterrein van Sportvereniging Donk en de bebouwing verder naar de zuidkant van de polder. Het huidige fietspad en wandelpad om het onderzochte noordelijk deel van de polder lijken een negatieve invloed te hebben. Ondanks dat blijken de weidevogels dit eens zo rijke broedgebied behoorlijk trouw te zijn gebleven. Wanneer bijvoorbeeld wordt gekeken naar het aantal broedparen per hectare in het noordelijke waterrijke deel tussen fietspad en vlonderpad dan komen we ruim boven de instapnorm van 50 weidevogel-broedparen per 100 hectare. Het is dus absoluut een weidevogel broedgebied dat waard is om te beschermen.

Wat betreft het broedsucces uit de soortenkaarten blijkt dat de situatie voor de Grutto zorgwekkend is. Van de 5 grutto paren heeft geen enkel paar jongen. De hoge bomen langs de spoorlijn trekken roofvogels en kraaien aan en predatie heeft, zoals uit een waarneming blijkt, zeker plaatsgevonden. Verder hebben grutto kuikens om goed op te kunnen groeien kruidenrijk hooiland nodig dat niet te laag, te hoog of te dicht is. De sterke verruiging maakt het gebied ongeschikt. Weglopen naar een beter gebied kan niet doordat fietspad, wandelpad, breed water en bomenrijen dit in dit vrij kleine gebied onmogelijk maken. Een ander beheer kan het gebied wel tot een goed kuikengebied voor grutto's maken.

Het succes bij de kieviten is aanmerkelijk beter. Van de 5 territoria vinden we er 4 met jongen. Kieviten houden meer van kort gras en daarvoor is een extensief door vee begraasd weiland goed. Het broedsucces van de scholekster (1 uit 3) en de tureluur (1 uit 3) had wat positiever kunnen uitvallen als we nog een zesde keer waren langs geweest. Deze vogelsoorten broeden wat later. We kunnen dus wat jongen hebben gemist, omdat nog niet alles was uitgebroed. Volgend jaar moeten we eventueel nog een extra bezoek plannen, hoewel het deels afhankelijk blijft van het temperatuur-verloop in het voorjaar.

Ook buiten het broedseizoen is het gebied ornithologisch interessant. Waarnemingen van Freek Mayenburg in december 2013 tonen aan dat grote aantallen smienten en

andere eenden als kuifeenden, krakeenden en wintertaling voorkomen. Ook de grote zilverreiger en de blauwe reiger werden gespot, evenals vele meerkoeten en wat waterhoenen. Tevens zijn er roofvogels waargenomen: nl. de buizerd, sperwer en torenvalk. Het monitoringverslag van vermeldt een paartje bruine kiekendief aan de noordzijde, een watersnip, een kwikstaart en veel grauwe ganzen en brandganzen. In augustus werd een grote zwerm Kievieten gespot. Wellicht is het verstandig om het gebied wat nader op voorkomende vogels te onderzoeken op andere tijdstippen in het jaar. Op die manier kan de betekenis van de polder voor vogels en de invloed van het beheer beter worden begrepen.

Voeg aan het bestudeerde gebied de zeer nabije ligging van het “Weegje “ toe, een beroemde slaap en rustplaats van grutto's in het vroege voorjaar (soms wel duizenden vogels) en het is duidelijk dat we de Oostpolder moeten zien te behouden voor weidevogels. Bij goed beheer moeten de drie functies van de polder: recreatie, veeteelt en natuur te combineren zijn en kunnen ook komende generaties genieten van het open polderlandschap met veel weidevogels en andere natuur.

Aanbevelingen beheer

Er gaat al veel goed. De afsluiting van het vlonder pad en de uitleg daarvan op de informatieborden aan het publiek blijkt essentieel. Natuurlijk zou het beter voor de weidevogels zijn om ook het wandelpad en het fietspad in het broedseizoen af te sluiten, maar dat botst te veel met de recreatieve functie. Ook de late maaitijd die wordt aangehouden is bijzonder gunstig.

Toch zijn er wel wat kanttekeningen te plaatsen.

1. Waterpeil advies. Hierover loopt een aparte procedure met andere partners, zodat daar op dit moment niet op wordt ingaan. Op termijn wordt het eindresultaat van de procedure en de conclusies en aanbevelingen daaruit aan het verslag toegevoegd.
2. Waterkwaliteit. Het valt op dat de geringe diepte van het water in de sloten van het hoogwaterdeel zowel de waterkwaliteit (snelle opwarming) en daarmee ook de kwaliteit van de watervegetatie aantasten. Dat heeft zowel recreatief als ecologisch nadelen. Met een waterdiepte van 50 cm zou hier een krabbenscheer ecosysteem zich kunnen vestigen, met de daaraan verbonden beschermde soorten, waaronder de zwarte stern. Zie beheeradvies.
3. Het terrein is op diverse plaatsen sterk verruigd. Op veel plaatsen domineert de hoge ridderzuring. Dit is ongewenst voor weidevogels. We vonden daar ook geen weidevogels.
4. Er is veel opslag van wilgen en elzen. Hoge bomen hebben als nadeel dat zij roofvogels aantrekken. De opslag van bomen is vooral aanwezig op het smalle perceel bij het molentje. Dit betreft juist de afgegraven oever, met mooie, heel fraaie ontwikkeling van o.a. koekoeksbloem. Wij denken dat de maaiparaatuur te breed was voor de tweede snede. Als je dit fraaie stukje wilt behouden zouden de jonge boompjes met vrijwilligers moeten worden "getrokken". Of natuurlijk een kleinere machine gebruiken. Koekoeksbloem kan zich vaak redelijk goed herstellen. De rol van predatie is niet verder onderzocht, maar zou nader onderzocht moeten worden.

Het terug dringen van de ruigte kruiden en boomgroei is een top prioriteit

Verruiging

vogelscherm

Beheeradvies voor 2014

Tenminste nog een keer maaien en afvoeren in september om verruiging tegen te gaan, wachten op een droge periode; in het slechtste geval bij veel regen: ruijge van brandnetel en zuring e.a. 'bloten'. Bloten is het gras en kruiden op een hoogte van 10-15 cm een keer afmaaien en laten liggen. Je voorkomt daarmee verruiging door brandnetels, distels e.a. Het is echter een "second best" oplossing. Je kunt ook met lichtere machines werken bijv. een agria. Die kunnen drassig terrein aan, maar dat is waarschijnlijk een duurdere optie.

Beheeradvies voor 2015

Gefaseerd maaien na 15 Juni te beginnen aan de zijde van de spoorlijn.

Bomen kappen/afzetten tussen fietspad (langs spoorlijn) en hoogwaterdeel (t.b.v. vermindering predatie door kraaien en buizerd). Dan wordt het hogere deel ook meer interessant als broedgebied

Advies waterkwaliteit hoogwatersloten

Baggeren en bagger over percelen verdelen.

Advies toegankelijkheid: Het grote voordeel voor de weidevogels is zoals reeds opgemerkt 1) het afsluiten van het vlonderpad in het broedseizoen en 2) de late maaitijd Omdat de meeste weidevogels in het hoogwaterdeel voorkomen staat het vogelscherm dus eigenlijk op een verkeerd punt. De beste plek zou zijn langs het fietspad, daar waar het hoogwaterdeel begint. Daar ligt een toegangsdam, die echter **niet** moet gaan gebruikt worden door het publiek, maar juist afgesloten moet worden.

Tot slot

Met het Polderpark Oostpolder wil onze stad agrarische, recreatieve en natuurfuncties met elkaar combineren. Met een nog beter beheer heeft dat een aanzienlijke kans om te slagen en kunnen burgers nog heel lang genieten van prachtige open polderlandschap met vee en natuur. KNNV en IVN zullen de komende twee jaar de weidevogels in het broedseizoen volgen om te kijken of deze momentopname inderdaad de juiste trend weergeeft.